

DANUTA GRODOWSKA-KULIŃSKA – KRAKÓW

ZBIÓR CZERNIOWIECKI*
1781-1945 (1975)**Rys historyczny**

Bukowina znalazła się w strefie polskich wpływów w połowie XIV wieku, kiedy Kazimierz Wielki po zajęciu Rusi Halickiej, zajął również położoną na południu, między Prutem, Seretem i ujściem Czeremoszu – Ziemię Szypieniecką¹. Zbudował tam zamki obronne: Cecynę, Chocim, Kamieniec Podolski. Tereny te były miejscem rywalizacji między królestwem polskim i węgierskim oraz gospodarstwami Mołdawii i Wołoszczyzny. Po zagarnięciu tych ostatnich przez Portę Ottomańską, Bukowina znalazła się na kilka stuleci pod tureckim panowaniem. Monarchia habsburska zgłaszająca pretensje do tych ziem po królestwie

---

* Parę słów wyjaśnienia należy się, w jaki sposób doszło do akcji ratowania zbiorów archiwalnych na Ukrainie. W lutym 2002 roku, na zebraniu krakowskiego oddziału Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, ks. dr Józef Wołęzański, badacz dziejów tych ziem i ich miłośnik, wystąpił z referatem przedstawiającym dramatyczną sytuację nielicznych, ale wciąż istniejących archiwaliów pozostałych w wyniku funkcjonowania Kościoła katolickiego. Szczególną uwagę zwrócił na bliżej nie rozpoznane materiały i dokumenty, przechowywane w nieodpowiednich warunkach (worki) na terenie parafii w Czerniowcach. Niżej podpisana wystąpiła z wnioskiem zorganizowania wyjazdu archiwistów celem zabezpieczenia i zinwentaryzowania tych materiałów. Propozycja została przychylnie przyjęta przez Kurię Lwowską, która zagwarantowała dobre warunki pobytu. Dokumentacja została przewieziona z Czerniowiec do Lwowa w czerwcu 2002 roku, gdzie została wstępnie uporządkowana przez zespół praktykantów z Uniwersytetu Jagiellońskiego pod kierownictwem pracownika Archiwum tegoż Uniwersytetu, autorki niniejszego inwentarza. Zbiór Czerniowiecki stał się podstawą tworzonego Archiwum Archidiecezji Lwowskiej we Lwowie (AALL). Szerzej na ten temat zob. „Alma Mater” 46 (2002) i 47 (2003) oraz „Dziennik Polski” z 6 stycznia 2003 roku.

¹ Nie ma opracowanej historii Bukowiny w języku polskim, nieco wiadomości znajduje się w ogólnych opracowaniach jak: W. A. S e r c z y k, *Historia Ukrainy*, Wrocław 1979; J. D e m e l, *Historia Rumunii*, Łódź 1986; J. W y r o z u m s k i, *Wielka Historia Polski*, t. 2: *Dzieje Polski Piastowskiej*, Kraków 1999; H. B a t o w s k i, *Rozpad Austro-Węgier 1914-1918*, Kraków 1982.

węgierskim wykorzystała sytuację w czasie wojny turecko – rosyjskiej i zajęła w roku 1774 północną część Mołdawii, czyli Bukowinę, którą następnie, w roku 1775 uzyskała legalnie w zamian za pośrednictwo przy zawieraniu traktatu pokojowego. W latach 1774-1787 sprawowane tu były rządy wojskowe, później także stacjonowały liczne oddziały, czego ślad odnajdujemy w jednym z działów omawianego zbioru: *Duszpasterstwo wojskowe* (K.u.K. Militär Seelsorge in Czernowitz)². Jeżeli porównamy liczbę osób cywilnych zamieszkujących wówczas Bukowinę z ilością żołnierzy, nie zdziwi fakt istnienia odrębnego dla nich duszpasterstwa – przy 3.609 cywilach, było 3.713 wojskowych i to pod koniec tego okresu, w roku 1786³. W rok później w historii Bukowiny nastąpiło ważne wydarzenie – została włączona do Galicji jako jej integralna część, podlegająca Gubernium we Lwowie. Wywołało to niechęć wielu austriackich polityków, krytykę tego posunięcia i spowodowało narodziny trwającej do końca rządów austriackich polonofobii⁴.

Po *wiośnie ludów*, w roku 1849 Bukowinę oddzielono od Galicji. Podniesiona została do rangi księstwa ze stolicą w Czerniowcach, tworząc od tej pory odrębną prowincję z własną administracją, a od roku 1861 własnym sejmem i herbem⁵. W niektórych gałęziach administracji związek z Galicją pozostał nadal – np. w sądownictwie: Wyższy Sąd Krajowy we Lwowie był nadal instancją odwoławczą, w kolejnictwie wspólna była Dyrekcja w Stanisławowie, a przede wszystkim w organizacji Kościoła: Kościół rzymskokatolicki podlegał arcybiskupowi metropolicie ob. łac. we Lwowie, a Cerkiew greckokatolicka swą stolicę posiadała w Stanisławowie.

Problem wyznaniowy na Bukowinie z powodu skomplikowanej sytuacji narodowościowej był złożony. Niewielka ilość katolików początkowo należała formalnie do diecezji bakowskiej, nieformalnie „metropolici lwowscy przejawiali tendencję do spełniania jurysdykcji kościelnej na terenie całego zaboru austriackiego⁶. Praktycznie od roku 1786, a oficjalnie po zatwierdzeniu przez Piusa VI dekretem Kongregacji Konsystoralnej w 1796 roku, Bukowina podlegała metropolii lwowskiej.

Ksiądz Franciszek Krajewski, urodzony na Bukowinie i przez wiele lat tu pracujący, prawdopodobnie przejrzał sytuację, kiedy pisał, że w Czerniowcach w chwili zajęcia tych ziem przez Austriaków w 1775 roku „nie było ani jednego katolika obrządku łacińskiego a jedynie cztery rodziny obrządku ormiańskiego i prawosławna ludność mołdawską. Katolikami byli wówczas tylko przybywający żołnierze austriaccy”, z których inicjatywy stanął w roku 1778 pierwszy kościół,

² Cern. III 1, 2.

³ J. Krętosz, *Archidiecezja lwowska obrządku łacińskiego w okresie józefinizmu (1772 – 1815)*, Katowice 1996, s. 140.

⁴ E. Biedrzycki, *Historia Polaków na Bukowinie*, Kraków 1973, s. 23

⁵ Demel, *Historia Rumunii*, s. 349

⁶ B. Kumor, *Ustrój i organizacja kościoła polskiego w okresie niewoli narodowej 1772 – 1918*, Kraków 1980, s. 78.

a jego proboszczem i dziekanem został kapelan wojskowy ks. Wenzel Kekert⁷. Oficjalny spis ludności z roku 1786 podaje bowiem, że w parafii Czerniowce, do której należało sześć miejscowości, mieszkało 490 osób cywilnych wyznania rzymskokatolickiego i 833 wojskowych⁸. Epoka józefińska przyniosła rozwój gospodarczy Bukowiny, a co za tym idzie napływ urzędników, robotników, rolników z Wirtembergii, Galicji, Siedmiogrodu. Przeważała wśród nich ludność katolicka, więc zaczęły powstawać pierwsze parafie. W 1786 roku istniały cztery: w Czerniowcach, Serecie, Suczawie, Istensegits oraz dziewięć kapelanii⁹. Drugim etapem tworzenia parafii były lata 1812-1815, kiedy ich liczba została powiększona do siedmiu, a kapelanii do jedenastu, wszystkie stanowiły dekanat czerniowiecki¹⁰. W roku 1843 powstał drugi dekanat – w Suczawie, a w 1905 w Radowcach, tak że tuż przed I wojną światową było 30 parafii w trzech dekanatach¹¹. Wierni wyznania rzymskokatolickiego wywodzili się z następujących narodowości: niemieckiej (6,4% ogółu ludności), polskiej (3 %), węgierskiej (1,6 %); księża natomiast to przede wszystkim Polacy, następnie Niemcy, czasem Słowacy i Czesi. Wszyscy zaś żyli w otoczeniu prawosławnych Rumunów (44 %) i Ukraińców (38 %), choć część z tych ostatnich była wyznania grekokatolickiego, Żydów (6,4 %), Ormian (0,1 %) ¹². Zarządzenia Kurii Metropolitalnej i sama działalność księży zmierzały do jednakowego traktowania wszystkich wiernych, bez względu na narodowość. W mieszanych parafiach zamieszkałych przez Polaków i Niemców, nabożeństwa były odprawiane i kazanie wygłaszane w dwóch językach.

Nowy układ sił politycznych po zakończeniu I wojny światowej, zmienił zasadniczo sytuację na Bukowinie. Ponieważ ziemia ta weszła w skład królestwa Rumunii i rozpoczęła się *rumunizacja*, część ludności polskiej wyjechała do odrodzonej Polski¹³. Skomplikowała się administracja kościelna – w myśl nowych przepisów żaden biskup nie mógł sprawować jurysdykcji na terenach znajdują-

⁷ Cytat pochodzi z maszynopisu zatytułowanego: *Zarys historii kościoła katolickiego na Bukowinie, opracował ks. Franciszek Krajewski* liczącego stron 10, a powstałego w Czerniowcach w 1956 roku. Jest to fragment dużej spuścizny ks. Krajewskiego, która została przywieziona z Czerniowiec razem z pozostałymi materiałami archiwalnymi w 2002 roku. Stanowi ona dział VIII Zbioru Czerniowieckiego. Ze względu na odrębny charakter i wielkość, zespół ten nie był opracowany przez autorkę inwentarza. Wstępnego opracowania dokonano pod kierunkiem notariusza kurii lwowskiej, ks. Mariana Skowiry, w niedługim czasie można oczekiwać opublikowania inwentarza tej spuścizny.

⁸ Krętosz, *Archidiecezja lwowska*, s. 141

⁹ Tamże, s. 138.

¹⁰ Tamże, s. 138.

¹¹ *Schematismus Archidioecensis Leopoliensis ritus Latini 1914*, Lwów 1914, ss.167-179.

¹² Dane pochodzą z pierwszego spisu ludności w monarchii austro-węgierskiej z roku 1857, uwzględniającego narodowości; liczba Polaków miała tendencję wzrastającą: w 1910 roku stanowili 5,5 %, w samych Czerniowcach procent ten był jeszcze wyższy – 18; tu za Biedrzyckim, *Historia Polaków*, s. 25-29.

¹³ J. Ałbin, *Aktywność narodowa Polaków na Bukowinie i w Moldawii w latach 1919-1939*,

cych się poza granicami kraju. Wobec tego w styczniu roku 1921¹⁴ arcybiskup lwowski, Józef Bilczewski (1860-1923), utworzył dla terenów, które znalazły się w obrębie granic Rumunii Generalny Wikariat, który następnie reskryptami nuncjatury warszawskiej z 7 grudnia 1925 i 21 stycznia 1926 roku został przekształcony w administraturę apostolską, a jej administratorem mianowano arcybiskupa lwowskiego Bolesława Twardowskiego (1864-1944)¹⁵. W dokumentach omawianego zespołu nie widać zewnętrznych oznak tej zmiany, pieczętka wpływu na dokumentach pozostała taka sama: *Generalny Wikariat*.

Funkcję generalnych wikariuszy w latach 1921-1926 kolejno pełnili: ks. infułat Józef Schmid (1850-1921) proboszcz czerniowiecki, ks. Klemens Svoboda (1853-1928), również proboszcz w Czerniowcach, ks. prałat Józef Steinbach (1866-1926), proboszcz w Sadagórze¹⁶. Po śmierci tego ostatniego w roku 1926, mimo, że prawo kanoniczne wyraźnie zaleca by urząd generalnego wikariusza piastował kapłan diecezjalny, arcybiskup zamianował Wojciecha Grabowskiego (1873-1939) misjonarza, wówczas superiora i administratora parafii Kaczyka (Cacica), która na pewien czas stała się centrum zarządzania wikariatem. W 1928 roku, na życzenie arcybiskupa, Grabowski przeniósł się do Czerniowiec i tam zorganizował „prowizoryczny urząd kurialny dla prowincji bukowińskiej”, którego sekretarzem i równocześnie kanclerzem konsystorskim został jego konfrater ksiądz Mieczysław Gieszczykiewicz¹⁷. Rozmowy między Stolicą Apostolską a Rumunią zmierzające do uregulowania sytuacji Kościoła Katolickiego przeciągały się, rząd rumuński nie akceptował arcybiskupa lwowskiego w charakterze zwierzchnika tegoż kościoła na swoich ziemiach, nie zgadzał się na odbywanie wizytacji biskupich i bierzmowanie. Wobec czego wikariusz generalny Bukowiny, który w oczach władz rumuńskich uchodził za właściwego zwierzchnika Kościoła Katolickiego, został wyposażony w nadzwyczajne uprawnienia, co pozwoliło wspomnianemu ks. Gieszczykiewiczowi pisać o wikariuszu W. Grabowskim

---

w: *Polacy w Moldawii*, red. E. Walewander, Lublin 1995, s. 117-135; por. „*Polacy z Bukowiny. Ich losy i kultura – źródłem tożsamości narodowej*”. *Materiały z Międzynarodowego Sejmiku Krajoznawczego PTTK. Żary, 8-10 czerwca 2001 roku*, Żary 2002.

¹⁴ Znajdująca się w omawianym zbiorze Kurenda nr 1 Wikariatu Generalnego nosi datę 12 stycznia 1921 roku: Cern. I – 2; podobnie jak pismo arcybiskupa Bilczewskiego do nowo mianowanego wikariusza generalnego, Józefa Schmidy, w sprawie utworzenia Rady Przybocznej, Cern. I – 5, dlatego trudno przyjąć podawaną przez Kumora i następców datę: rok 1922.

¹⁵ B. Kumor, *Granice metropolii i diecezji polskich (969 – 1939)*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 22 (1971) s. 342 nn.

¹⁶ M. Gieszczykiewicz, *Kronika*, „Roczniki Obydwóch Zgromadzeń św. Wincentego á Paulo”, 29 (1927) s. 62-69. Por. J. Wołczański, *Katalog grobów duchowieństwa rzymskokatolickiego, ormiańskokatolickiego i grekokatolickiego oraz sióstr zakonnych na cmentarzach w Żytomierzu, Czerniowcach i Odessie*, „*Nasza Przeszłość*”, 95 (2001) s. 357-399.

¹⁷ *Misjonarze św. Wincentego a Paulo w Polsce (1651-2001)*, red. S. Rospond, t. 2: *Biografie*, s. 211-214; por. także niepublikowana rozprawa doktorska ks. W. Umieńskiego, *Polska prowincja księży misjonarzy w l. 1918-1939*, Lublin 2002, s. 252.

„jest jakby biskupem, do niego się pisze o dyspenzy [...], nasz proboszcz został biskupem na Bukowinie”¹⁸.

Konkordat Stolicy Apostolskiej z Rumunią zawarty 10 maja 1927 roku pozwalał na zakończenie regulacji prawno – administracyjnych Kościoła. Wydana przez Piusa X bulla *Solemni conventione* (5 czerwca 1930) przekazywała jurysdykcję nad Bukowiną diecezji w Jassach, a jej nowym zwierzchnikiem został tantszy biskup – Michaj Robu. Oficjalne objęcie władzy nastąpiło podczas odpustu 15 sierpnia 1930 roku w Kaczyce¹⁹. Urząd wikariusza generalnego pozostał nadal i funkcję tę sprawował aż do 1939 roku ks. Grabowski.

Kancelaria, opis zespołu i metod porządkowania

Zbiór Czerniowiecki powstał w wyniku zabiegu archiwalnego, który połączył dokumentację wytworzoną przez kilka urzędów. Decyzję taką podjęto ze względu na: 1) powikłaną sytuację administracyjną na Bukowinie i zazębianie się działalności różnych instytucji, np. generalny wikariusz często pełnił równocześnie funkcję proboszcza, 2) szczególną rolę Czerniowiec, które będąc ośrodkiem kościoła katolickiego na Bukowinie były równocześnie stolicą kraju, generalnego wikariatu i wreszcie parafii, czego efektem było 3) zgromadzenie w tym właśnie miejscu, przypuszczalnie przez różne osoby i w różnym czasie omawianej dokumentacji. Przy porządkowaniu, zachowując zasadę proveniencji oraz hierarchii urzędów, utworzono następujące zespoły:

- Cern. I Generalny Wikariat (Administratura Apostolska Bukowiny)
- Cern. II Dekanaty
- Cern. III Duszpasterstwo wojskowe
- Cern. IV Parafie
- Cern. V Szkolnictwo, instytucje i organizacje dobroczynne
- Cern. VI Varia
- Cern. VII Dokumenty obce
- Cern. VIII Spuścizna ks. Franciszka Krajewskiego

W sumie zbiór liczy blisko 8 metrów bieżących akt. Zachowały się na ogół w dobrym stanie, chociaż występują liczne braki. Dużą trudność przy porządkowaniu stanowiły cztery języki, w jakich prowadzona była dokumentacja: łacina, niemiecki, polski, rumuński.

Zespół *Generalny wikariat* (później *Administratura apostolska Bukowiny*), Cern. I liczy 30 jednostek archiwalnych. Dzienniki podawcze, występujące od roku 1924, dla pierwszych lat zachowały się we fragmentach. Lepiej przedstawia się stan zachowania kurend wikariatu – z niewielkimi brakami (1925, 1941, 1943) obejmują całokształt spraw z lat 1921-1945. Kierując się częścio-

¹⁸ Gieszczykiewicz, *Kronika*, s. 67.

¹⁹ Umiński, *Polska prowincja*, s. 253. Por. list biskupa M. Robu do wiernych z 1 grudnia 1930 roku (Cern. I, 5).

wo znakami kancelaryjnymi, częściowo nazwą adresata utworzono wiązki: *Korespondencja z instytucjami świeckimi*, *Korespondencja z instytucjami duchownymi*, *Korespondencja z poszczególnymi parafiami*²⁰. Pośród spraw podlegających generalnemu wikariatowi, wyróżniają się konwersje (Cern. I 20-22), dyspenzy i unieważnienia małżeństw (Cern. I 23-26 z załącznikiem nr 1 zawierającym spis nazwisk). Informacji na temat personaliów księży można poszukiwać w teczkach osobowych (Cern. III 29 wraz ze spisem nazwisk w załączniku nr 2), z których część jest oryginalna, część natomiast została utworzona w trakcie porządkowania. Wiedzę tę można poszerzyć w oparciu o *tabellae qualificationis* (Cern. III 27) oraz dokumentację finansową dotyczącą duchowieństwa (pensje księży, Cern. III 28).

Zespołem, który korzystnie wyróżnia się na tle pozostałych archiwaliów z Czerniowiec jest najstarszy zbiór dokumentów – *Dekanaty*. Zachował się niemal w całości, drobne braki dotyczą pojedynczych lat, które można uzupełniać materiałem zawartym w „raportach statystycznych” (zob. Załącznik nr 3). Gros materiałów dotyczy dekanatu czerniowieckiego, tylko jedna wiązka dekanatu radowieckiego (Cern. II 10).

Drugim, dobrze zachowanym, zwartym zespołem są akta *Duszpasterstwa wojskowego* (Cern. III) obejmujące historię posługi dla licznych wiernych pozostających w służbie wojskowej na Bukowinie w latach 1804-1918.

Parafie (Cern. IV) to zespół, który nastroczał największe trudności w porządkowaniu, ze względu na rozproszenie materiału w różnych miejscach, niekompletność i zazębianie się kompetencji²¹. Składają się nań księgi parafialne oraz dokumentacja obrazująca przejawy życia religijnego, jak i działalność gospodarczą, społeczną itp. Tam, gdzie tylko było możliwe, tworzono wiązkę *korespondencja, dokumenty luźne* celem zebrania jak największej ilości materiałów do życia parafii. Wyróżnia się przede wszystkim bogaty materiał dotyczący parafii Czerniowce – 43 jednostki archiwalne, od ksiąg parafialnych (8), przez bogatą dokumentację ślubną (23), akta zmiany wyznania²², po *tajemnice różańcowe*.

Zespół V – *Szkolnictwo, instytucje i organizacje dobroczynne, stowarzyszenia i zakony*²³, który powstał w wyniku gromadzenia wszelkich odprysków rozproszonych po zbiorze, składa się zaledwie z siedmiu jednostek, zawiera jednak ciekawe materiały, np. deklaracje polskości zobowiązujące do płacenia składek na polskie

²⁰ Utrzymano oryginalny schemat korespondencji z parafiami, łącznie z pozostawieniem starych teczek z pisownią miejscowości w języku rumuńskim. Większość przedsięwzięć w kancelarii Generalnego Wikariatu można prawdopodobnie przypisać przydzielonemu do tych prac M. Gieszczykiewiczowi.

²¹ Zamieszanie w uporządkowanym wstępnie, osygnowanym i spakowanym zbiorze spowodowała druga, niespodziewana akcesja, zawierająca kilkanaście ksiąg parafialnych (urodzeń, chrztów, zgonów), które należało wcielić do odpowiednich parafii na początek każdego zespołu. Spowodowało to konieczność „łamania” numerów oraz dopisków w rodzaju: *a, b, c...*

²² Rumuński urząd do spraw wyznań przysyłał do parafii w Czerniowcach zawiadomienia o zmianie wyznania, stąd bogaty zbiór tych dokumentów z lat 1921-1943 (Cern. IV 3/11)

szkolnictwo, dokumenty dotyczące polskich i niemieckich domów sierot, a także księgi bractw i sodalicii, niektóre bardzo ozdobne (Cern. V 3-6).

Dział *Varia* (Cern. VI), utworzony nieco wbrew zasadom współczesnej archiwistyki, powstał w celu zachowania wszystkich materiałów przewiezionych z Czerniowiec, aby nie uronić niczego z panującego w nich klimatu. Zachowano więc nie tylko formularze do mszy św. i brewiarze, ale również powielane skrypty i podręczniki oraz druki ulotne.

Dokumenty obce (Cern. VII) w dwu przypadkach pochodzą z urzędu miejskiego w Czerniowcach (Cern. VII 1,4), w dwu pozostałych czekają na rozpoznanie związku ze zbiorem (dokumentacja Karola Fischera oraz sprawa budowy domów przez ks.ks.Sirkowskiego i Milika) i wreszcie w dwóch przypadkach, są to księgi parafialne innych obrządków – ormiańskokatolickiego i prawosławnego, które dziwnym zbiegiem okoliczności znalazły się tutaj (Cern. VII 5 i 6).

Jako końcowy zespół zbioru została uznana spuścizna ks. Franciszka Krajewskiego (Cern. VIII), licząca kilkanaście wiązek. Znajdują się w niej dokumenty osobiste księdza oraz dotyczące jego działalności duszpasterskiej, notatki, opracowania historyczne i wiele innych materiałów. Ponieważ prace nad uporządkowaniem spuścizny są w toku, można oczekiwać w niedługim czasie opublikowania szczegółowego inwentarza.

ZBIÓR CZERNIOWIECKI – INWENTARZ**Cern. I Generalny Wikariat (Administratura Apostolska Bukowiny), (1915)
1921 – 1945**

- Cern. I – 1 Dzienniki podawcze;
23 VII 1924 – 22 II 1926 (fragmenty);
2 I 1928 – 31 X 1929 (księga bez oprawy);
2 I 1930 – 20 IX 1931 (poszyt);
Księga wysyłkowa 1928 - 1929 (fragmenty);
- Cern. I – 2 Kurendy Generalnego Wikariatu;
1921-1924;
1926-1940; 1942,
1944, 1945;
- Cern. I – 3 Korespondencja z instytucjami świeckimi (1915) 1922-1939;
(zob. Również Cern. I – 6);
- Cern. I – 4 j.w. 1940-1944;
(zob. Również Cern. I – 6);
- Cern. I – 5 Korespondencja z instytucjami duchownymi 1921-1944;
(zob. Również Cern. I – 6);
- Cern. I – 6 Pisma ogólne (1915) 1921-1944;
- Cern. I – 7 Korespondencja z parafiami 1921-1944;
(zob. Również Cern. I – 6);
Adancata (Hliboca) 1924-1943;
Boian (Bojany) 1923-1944;
Cacica (Kaczyka) 1922-1944;
- Cern. I – 8 j.w.
Campulung – Moldovei 1924-1944;
Cotman (Kozmeni, Kocmań, Cosmin) 1924-1944;
- Cern. I – 9 j.w.;
Crasnisoara Veche 1921-1940;
Dornesti 1923-1936;
Dunavat (Dunawiec) 1936-1939;
- Cern. I – 10 j.w.;
Fundul Moldovei (Duisental) 1922-1939;
Gura Humora (Humorului) 1924-1943;
Gura Putnei (Karlsberg) 1930-1940;
- Cern. I – 11 j.w.;
Hotin (Chocim) (1929) 1941-1943;
Jacobeni 1924-1940;
Jadova – Noua 1937-1940;
Maneuti (Andrasfalva) 1921-1939;

- Cern. I – 12 j.w.
 Mesteceni (Augustendorf) 1922-1943;
 Poiana Miculi 1924-1940;
- Cern. I – 13 j.w.;
 Radauti (Radautz, Radowce) 1922-1944;
 Sadagura 1922-1943;
- Cern. I – 14 j.w.
 Siret (Seret) 1924-1943;
 Solca (Solka) 1923-1933;
- Cern. I – 15 j.w.;
 Neu Solonetul (Nowy Sołoniec) 1924-1943;
 Stara Huta (Alt Hütte) 1926-1938;
 Storojineti (Starożyniec) 1925-1944;
- Cern. I – 16 j.w.;
 Stulpicany (Stulpikany) 1922-1940;
 Suceava (Suczawa) 1924-1944;
 Tibeni (Istensegits) 1927-1938;
 Vadul Negrichesei 1939-1940;
- Cern. I – 17 j.w.;
 Vama 1939-1940;
 Vornicei (Józseffalva) 1924-1940;
 Vascauti (Waszkowce) 1926-1944;
- Cern. I – 18 j.w.;
 Vatra Dornei 1930-1944;
 Vijnite (Wyżnica) 1923-1944;
- Cern. I – 19 j.w.;
 Voivodeasa (Fürstenthal) 1924-1940;
 Zastawna 1930-1936;
- Cern. I – 20 Konwersje (zmiany na wyznanie rzymskokatolickie) 1927-1937;
 (układ chronologiczny)
 Uwaga! Przejście z wyznania rzymskokatolickiego na inne, zobacz: Cern. IV 3/11
- Cern. I – 21 j.w. 1938-1945;
 (brak roku 1941)
- Cern. I – 22 Dokumentacja związana z konwersjami (świadczenia chrztu, wywody przodków, „Ahnenpasse”);
- Cern. I – 23 Dyspensy małżeńskie (1925) 1927-1944;
 w tym: Dziennik podawczy 1 IX 1931 – 9 XII 1944;
- Cern. I – 24 Unieważnienia małżeństw (1890) 1921-1939;
 (zob. załącznik Nr 1)
 (układ alfabetyczny) A-F;

Cern. I – 25 j.w.

H-L

Cern. I – 26 j.w.

M-Z

w tym fragment spisu spraw z okresu 5 IV 1932 – 29 VIII 1938;

Cern. I – 27 Dokumentacja osobowa duchowieństwa – Tabella qualificationis 1928 – 1938;

Cern. I – 28 Dokumentacja finansowa dotycząca duchowieństwa;

w tym: pensje księży 1924 – 1945;

listy płac duchownych obrządku ormiańskiego: styczeń – kwiecień 1944;

Cern. I – 29 Teczki osobowe księży 1921-1945;

(zob. Załącznik Nr 2);

Cern. I – 30 Pokwitowania wpłat na rzecz Generalnego Wikariatu 1942-1943;

Cern. II Dekanaty (1781) 1786 – 1929

Cern. II – 1 Dekanat w Czerniowcach – dzienniki podawcze, kopiarze, indeksy;

Dzienniki podawcze

styczeń 1821 – maj 1822;

styczeń 1824 – grudzień 1826;

styczeń 1827 – grudzień 1829;

styczeń 1830 – grudzień 1832;

styczeń 1841 – grudzień 1844;

styczeń 1845 – grudzień 1849;

styczeń 1850 – grudzień 1852;

Kopiarz (Prothocollum); zawiera m.in. zarządzenia Konsystorza Metropolitalnego we Lwowie i kurendy dziekańskie (1818-1865);

Kopiarz „decanaliow” 1864 – 1865;

Index Normalium Decanaliium current, et parochialium 1823-1849;

Cern. II – 2 Dekanat w Czerniowcach – akta (1781) 1786-1822;

(brak lat 1792, 1816, 1817);

Cern. II – 3 j.w. 1823-1826;

w tym: Decanalia 1823, 1826 Circularia 1826;

Cern. II – 4 j.w. 1826-1829;

w tym: Consistoralia 1826;

Decanalia 1829;

Cern. II – 5 j.w. 1830-1836;

w tym: Circularia 1830, 1831;

Cern. II – 6 j.w. 1837-1847;

Cern. II – 7 j.w. 1848-1864;

(brak lat 1849, 1851-1852, 1855)

Cern. II – 8 j.w. 1865-1923;

oraz: Raporty statystyczne 1826-1836; zob. załącznik Nr 3

Cern. II – 9 Raporty statystyczne dekanatu w Czerniowcach 1838-1854;
zob. załącznik Nr 3;

Cern. II – 10 Dekanat w Radauti (Radowce) 1910-1929;

oraz: Lista dzwonów dla Bukowiny, 1915;

Tezy kongregacji dziekańskiej, 1922;

Cern. III Duszpasterstwo wojskowe 1804 – 1915

Cern. III – 1 Dzienniki czynności, kopiarze 1804-1913

Protokół zarządzeń

cz. 1 1830-1846;

cz. 2 1846-1906;

Dzienniki czynności 1895-1913;

(brak lat: 1906, 1912);

Duszpasterstwo wojskowe – akta 1804-1868;

Zarządzenia dla kapelana garnizonu w Czerniowcach 1825-1831;

Dzienniki podróży kapelana garnizonu z roku 1832;

Dokumentacja urodzin, chrztów, ślubów, zgonów wystawiana przez kapelana 1815-1857;

Wzory i druki stosowane w Duszpasterstwie wojskowym.

Cern. III – 2 Duszpasterstwo wojskowe 1885-1915;

w tym: śluby osób wojskowych 1837-1865;

Cern. IV Parafie 1786 – 1945 (1975)

Cern. IV – 1 Bacau 1928 – 1935;

Cern. IV – 2/1 Bojany (Boian), Księga bierzmowanych (Liber confirmatorum) 2 VII 1931 – 7 VI 1937;

Cern. IV – 2/2 j.w. Status animarum ad 1940;

Cern. IV – 2/3 j.w. korespondencja, dokumenty luźne 1887-1944;

Campulung Moldovei zob. Kimpolung

Cern. IV – 3/1 Czerniowce, Dziennik podawczy, fragmenty 6 IV – 25 VIII 1945;

Cern. IV – 3/2 j.w. Księga zapowiedzi (Liber bannorum) 1802-1822, fragment, karty luźne;

Cern. IV – 3/2a j.w. Księga zapowiedzi 1940-1952;

Cern. IV - 3/3 j.w. Księga bierzmowanych (Liber confirmatorum) 8 IV 1931 – 29 I 1936;

Cern. IV – 3/4 j.w. Księga konwersji 1927-1945;

Cern. IV – 3/5 j.w. Liber infirmorum 31 XII 1935 – 11 V 1948;

Cern. IV - 3/6 j.w. Księga zmarłych (Liber mortuorum) 1947-1958;

Cern. IV – 3/6a j.w. Księga ślubów (Liber copulatorum) 1945-1948;

Zawiera wpisy dotyczące także innych parafii, np. Waszkowce, Wiźnica

- Cern. IV – 3/7 j.w. Księga ogłoszeń parafialnych 1940-1954;
- Cern. IV – 3/8 j.w. Indeksy do (niezachowanych) ksiąg: A. Indeks Natorum 1870-1893; B. 1894-1919; C. 1920-1944; D. Indeks do Księgi ślubów 1901-1940;
- Cern. IV – 3/9 j.w. Sprawy gospodarcze i własnościowe parafii Czerniowce; statystyka 1848-1943; w tym:
- dokumenty, zapiski luźne i zestawienia z lat 1876-1936;
  - plany sytuacyjne 1935 - 1939;
  - pensje księży i podatki 1933-1943;
  - rachunki 1848-1943
  - projekty i zakup witraży 1926-1927;
  - księga wydatków 1920-1932;
  - księga wydatków 1939-1943;
  - księga kasowa kościoła św. Antoniego 1934-1944;
- Spisy parafian z lat: 1880-1910; 1920-1929; 1932-1942: dwa spisy niedatowane; Inwentarz kościoła św. Antoniego, 1943; inwentarz kościoła w Kuczurmanes;
- Cern. IV – 3/10 j.w. Korespondencja (1786) 1854-1934; 1934-1945;
- Cern. IV – 3/11 j.w. Przejścia z wyznania rzymskokatolickiego 1921, 1929; 1934-1939, 1942-1943, w tym: *Liber apostatarum ab Anno 1936*, fragmenty;
- Cern. IV – 3/12 j.w. Dokumentacja związana z zawarciem ślubu, m.in. protokoły ślubne, świadectwa zawarcia związku małżeńskiego, świadectwa chrztu: 1807-1940;
- (układ alfabetyczny za wyjątkiem lat 1913-1917; 1923-1940);
1. Ab – Bed; 2. Boc – Bz; 3. Ca – Dobr; 4. Dobrz – Fei; 5. Fel – Ger;
  6. Gie – Har; 7. Has – Hor; 8. Hos – Jen; 9. Jer – Kle; 10. Klen – Kli;
  11. Kop – Laf; 12. Lag – Lah; 13. Lal – Mel; 14. Mem – Naz; 15. Neg – Oz;
  16. P – Poł; 17. Pom – Rie; 18. Rol – Sch; 19. Słu – Tir; 20. Tk – Waw;
  21. Wea – Wy; 22. Za – Zy; 23. Lata: 1913 – 1917; 1923 – 1940, układ chronologiczny.
- Cern. IV – 3/13a j.w. Fundacje, zapisy, intencje mszalne 1838-1959;
- Cern. IV – 3/13b j.w. Fundacja Łazarza Michałowicza – Protokoły Rady Nadzorczej (1921-1940),
- Cern. IV – 3/13c j.w. Książka Dochodów „Massy Łazarza Michałowicza” 1853;
- Cern. IV – 3/13d j.w. Książka Wydatków „Massy Łazarza Michałowicza” 1853;
- Cern. IV – 3/14 j.w. Dokumenty luźne – świadectwa:
- urodzeń 1918-1939;
  - chrztów 1925; 1932;
  - ślubów 1920-1943;
  - zgonów 1929-1943;

- Cern. IV – 3/15 j.w. Czasopisma różne, wycinki prasowe 1926 - 1943; druki ulotne 1930 -1944; „Tajemnice różańcowe dla młodzieńców” (niedatowane); korespondencja prywatna; niezidentyfikowane;
- Cern. IV – 4 Crasnoşoara 1926;
Fürstenthal zob. Voivodeasa
- Cern. IV – 5 Gurahumora 1899 – 1903;
Jozseffalva zob. Vornicei
- Cern. IV – 6 Kaczyka (Căciuca); b.d.;
Kimpolung Moldovei 1914-1926;
- Cern. IV – 7 Mesteceni (Augustendorf) 1897-1926;
- Cern. IV – 8 Poiana Miculi 1894-1907;
- Cern. IV – 9 Radowce (Radauti) 1894 - 1918;
- Cern. IV – 10/1 Sadagóra (Sadagura), Liber copulatorum 1885-1942 z Indexem 1822-1958;
- Cern. IV – 10/2 j.w. Liber mortuorum 1885-1944 z Indexem za lata 1833-1943;
- Cern. IV – 10/3 j.w. Indeks natorum 1823-1947;
- Cern. IV – 10/4 j.w. Opis kościołów w parafii Sadagóra w roku 1903;
- Cern. IV – 11 Seret (Siret) 1880-1900;
- Cern. IV – 12 Stara Huta (Althütte) 1872-1899;
- Cern. IV – 13 Stulpikany (Stulpicany, Stulpiczany) 1886-1925;
- Cern. IV – 14 Suczawa (Suceava) 1913;
- Cern. IV – 15 Targul – Nistrului 1943;
- Cern. IV – 16 Tîbeni (Istensegits) 1833-1904;
- Cern. IV – 17 Vatra Dornei (Dornavatra) 1915-1927;
- Cern. IV – 18 Voivodeasa (Fürstentahl) 1913;
- Cern. IV – 19 Vornicei (Jozseffalva) 1914;
- Cern. IV – 20/1 Waszkowce (Waschkautz, Vascauti); Liber infirmorum 1897-1944;
- Cern. IV – 20/2 j.w. korespondencja, dokumenty luźne 1894-1943;
- Cern. IV – 21/1 Wyżnica (Vîjnite), Księga małżeństw, urodzeń i zgonów (Liber copulatorum, natorum et mortuorum)
t. 1 1786-1830, zawiera indeksy;
t. 2 1831-1883 (tylko Liber copulatorum);
- Cern. IV – 21/2 j.w. Księga zapowiedzi przedślubnych (Liber bannorum)
t. 2 1864-1888.
- Cern. IV – 21/3 j.w. Księga zmarłych (Liber mortuorum) t. 3 1884-1945;
- Cern. IV – 21/4 j.w. korespondencja, dokumenty luźne 1857-1943;
- Cern. IV – 22 Zastawna 1898-1938;
- Cern. IV – 23 Plany budowy kościołów w różnych miejscowościach;

Cern. V Szkolnictwo, instytucje i organizacje dobroczynne, stowarzyszenia, zakony 1890-1942;

- Cern. V – 1 Szkolnictwo 1917-1938;
 Polskie szkolnictwo na Bukowinie 1928 – 1940;
 Polski Związek Szkolny;
 Towarzystwo Polska Macierz Szkolna;
 Towarzystwo Szkoły Ludowej – „Czytelnia Polska”;
 w tym: Deklaracje narodowości polskiej z roku 1929; Szkoły prywatne;
 Małe Seminarium Archidiecezjalne we Lwowie, b.d.
 Małe Seminarium Biskupie w Jassach 1917, 1927-1938;
- Cern. V – 2 Zgromadzenie ss. Franciszkanek w Czerniowcach;
 w tym: Seminarium Nauczycielskie „Rodzina Marii” 1924- 1942;
 Fragmenty dokumentacji oo. Jezuitów m.in. dotyczące szkolnictwa 1890-
 -1936;
- Cern. V – 3 Księga III Zakonu (Tercjarze) w Czerniowcach 1917-1931;
- Cern. V – 4 Księga Arcybractwa Serca Pana Jezusa, b.d.
- Cern. V – 5 Księga Bractwa Szkaplerzna Matki Bożej Karmelitańskiej, b.d.
- Cern.V – 6 Sodalicja Marjańska w Czerniowcach 1912 – 1940, księga;
- Cern. V – 7 Domy dziecka, ochronki pod zarządem kościoła katolickiego;
 Katolicko-Niemiecki Sierociniec w Czerniowcach 1908-1932;
 Katolicki Dom Sierot prowadzony przez ss. Felicjanki w Czerniowcach
 1914-1944;
 Katolicki Dom Sierot dla Chłopców im. ks. A. Opolskiego 1920-1922;
- Cern. V – 8 Towarzystwo Katolicko-Niemieckie w Rosie 1936;
 Katolicko-Niemiecka organizacja młodzieżowa w Radauti (projekt)1932;
 Katolicko-Niemiecka Kongregacja Maryjna (sprawozdanie roczne) 1926;

Cern VI – Varia

- Cern. VI – 1 Formularze do mszy św. i brewiarza;
- Cern. VI – 2 Druki ulotne;
- Cern. VI – 3 Dokumenty nierozpoznane (świadcstwa chrztu, małżeństw i inne) 1860-1958;
- Cern. VI – 4 Skrypty i podręczniki pochodzące z zespołu czerniowieckiego:
- 1) Kaupl *Einleitung Messias*,
  - 2) Meinertz *Leidens geschichte*,
  - 3) Schmaus *Dreiflft Igkeit*,
  - 4) Schmaus *Kirche*,
  - 5) Schmaus *Einleitung Dreifaltigkeit*,
  - 6) Tłumaczenie podręcznika do religii,
  - 7) Skrypt do socjologii;
- Cern. VI – 5 Wzory dokumentów, druków używanych w parafiach i Generalnym Wikariacie;

Cern. VII Dokumenty obce

- Cern. VII – 1 Dotacje dla parafii rzymskokatolickiej i grekokatolickiej w Czerniowcach przyznawane przez urząd miejski 1859 - 1886;
Cern. VII – 2 Dokumenty związane z Karolem Fischerem, m.in. fotografie;
Cern. VII – 3 Plany budowy prywatnych domów – korespondencja, rachunki ks. Stanisława Sirkowskiego i ks. Karola Milika (1925-1938);
Cern. VII – 4 Zaświadczenia wydawane przez urząd miejski w Czerniowcach dotyczące urodzin, ślubów, zgonów (lata 20, 30 XX w.);
Cern. VII – 5/1 Księga zapowiedzi (Liber bannorum) parafii Kuty obrządku ormiańskokatolickiego, 1860-1892;
Cern. VII – 5/2 j.w. 1893 – 1953;
Cern. VII – 6 Księga zmarłych wyznania prawosławnego parafii Jucica veche 30 VI 1801 – 15 II 1862;

Cern. VIII Spuścizna ks. Franciszka Krajewskiego.

LISTA OSÓB WYSTĘPUJĄCYCH O UNIEWAŻNIENIE MAŁŻEŃSTWA
(załącznik Nr 1 do Inwentarza Cern.)

1. Anderst – Kielarska
2. Augustin – Gnessner
3. Bór – Gewerth
4. Bayerl – Elsner
5. Bene – Kliszek
6. Berecka – Hornung
7. Bolwiński – Korczyńska
8. Brandl – Eisner
9. Bury – Kiejnar
10. Cedar Elisabeth – ?
11. Cetra – Gunia
12. Cítkowski – Gruber
13. Czerniewiczzan – ?
14. Darecki – Faciotta
15. Daroszewski – Olińska
16. Dayid– Biszak
17. Dobrovici – Porfireanu
18. Domkos – Daradics
19. Ferenc – Kozma
20. Ferenciuk – Szymańska
21. Frent – Romilla
22. Gaspar – Nisztor
23. Hamman – Manz
24. Hicke – Riedl
25. Hoffman – Amerle
26. Horinowicz – Śliwińska
27. Illes – Laszlo
28. Iliescu – Orobko
29. Kiwak – Chromiak
30. Klepsch – Huber
31. Klikę – Feigel
32. Kluza – Milczarek
33. Kogut – Schaude
34. Kowal – Stats
35. Kowaryk – Bilawska
36. Kowaluk – Pawłowska
37. Kocsis – Sebesteny
38. Krams – Jekel
39. Krassler – Bordiau
40. Kuklinski – Kreczczuk

41. Lang – Zimmermann
42. Laszlo – Kelemen
43. Lenuzza – Merotto
44. Lutz – Wawrzyk
45. Mały Al – Monroe
46. Matuszczak – Główka
47. Meichel – Papp
48. Meltzer – Klara
49. Minae – Romanik
50. Młynek – Nubert
51. Moroschau – Wendling
52. Muller – Skibińska
53. Nicolau – Cantilli
54. Orłowski – Kiszczuk
55. Polińczuk – Faber
56. Sabejczuk – Thiele
57. Saliniewicz – Krassler
58. Schnirch – Stoeklów
59. Schonthaler – Kohmann
60. Seemann – Waudi
61. Specht – Schuster
62. Stats – Kowal
63. Stenzl – Czajkowska
64. Szerman – Marton
65. Szymanowski – Wieczorkowska
66. Tini – Rapo
67. Tortorici – ?
68. Trifas – Zanyetto
69. Włodkowski – Za Willa
70. Virtsek – Barabas
71. Zawada – Kamińska

LISTA KSIĘŻY NA BUKOWINIE
(Załącznik Nr 2 do Inwentarza Cern)

Bensch Karol
Breaban Eugen
Chrucki Józef
Eksner Georg
Flecken Józef
Gaschler Franz
Gieszczykiewicz Mieczysław
Goebel Georg
Grabowski Wojciech
Guard Stefan
Hable Joan
Hadziewicz Witold
Haik Ernst
Hartinger Józef
Haschler Leonhard
Hausler Józef
Huber Karl
Hanuś Józef
Kulpa Alfons
Luczko Franciszek
Kunz Antoni
Machecki Karol
Swoboda Klemens
Szurgot Józef
Zawadowski Marcel
Żołądkowski August

Tabela 1. Załącznik Nr 3 do inwentarza Cern.

Rok	Rodzaj dokumentu	Parafia																		
		Czemnowce	Bojany	Gurahumora	Hadikafaly	Furstenahl	Instensegerst	Jacobyňa	Kaczyka	Karlsberg	Kimpoloney	Kotzman	Krasn	Luisenthal	Radautz	Sadagora	Sereth	Suczawa	Maskowitz	Wisnitz
1826	Scholastica	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+
	Notitia	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
1830	Notitiam	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	-
	Ubersicht	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Status Animarum	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Varia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	-	-
1836	Scholastica	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Notitia	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Ubersicht	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Status Animarum	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Varia	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	-	+	+	+
1838	Scholastica	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1844	Scholastica	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	-	-	+
	Notitia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	+
	Ubersicht	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	+	-	-	+	+
	Status Animarum	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	-	+	+
	Varia	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-	-	-	+	+
1847	Scholastica	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Notitia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	+
	Status Animarum	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Varia	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
1850	Scholastica	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Notitia	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	-	+	+
	Ubersicht	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Status Animarum	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Varia	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
1854	Scholastica	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Notitia	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+
	Status Animarum	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	-	+
	Varia	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	+	+
	Scholastica	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	+	+

DIE SAMMLUNG VON TSCHERNOWITZ 1781-1945 (1975)**Zusammenfassung**

Die gegenwärtig im Archidiözesanmuseum in Lemberg (Lviv) aufbewahrte „Sammlung von Tschernowitz“ entstand im Ergebnis der Suche nach kirchlichen Dokumenten in der Ukraine und ihrer Rettung. Die im Jahre 2002 von Tschernowitz nach Lemberg gebrachten Akten stammen aus der Zeit von 1781 bis 1945 (mit einigen Dokumenten aus späteren Jahren) und entstanden in verschiedenen Kanzleien, was bei ihrer Einteilung in Gruppen berücksichtigt wurde. Es gibt 8 Gruppen: I – Generalvikariat (Apostolische Administratur der Bukowina) 1921-1945, II – Dekanate (1781) 1786-1929, III – Militärseelsorge 1804-1915, IV – Pfarreien 1786-1945 (1975), V – Schulwesen, Institutionen und Organisationen zur Wohlfahrtspflege, Vereine und Orden 1890-1942, VI – Verschiedenes (u.a. Flugschriften, Dokumentenmuster, Skripte), VII - Fremddokumente 1859-1953, VIII - die Hinterlassenschaft von P. Franciszek Krajewski (diese Gruppe wird zur Zeit noch geordnet). Trotz unterschiedlicher Quellen der Aktenentstehung wurde beschlossen, sie in einer gemeinsamen Sammlung aufzubewahren, weil sie so gefunden worden waren und weil ihr Miteinander die Spezifik der katholischen Kirche in der Bukowina besser widerspiegelt. Die über 8 laufende Meter zählende Sammlung ist – trotz beträchtlicher Lücken, besonders in den Pfarrbüchern – in physischer Hinsicht in gutem Zustand erhalten und kann neue Materialien für historische Untersuchungen liefern.

Aus dem Polnischen übersetzt von Herbert Ulrich